

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

19. Ex puro timore poenae non potest ita fugi peccatu[m], ut nullum aliunde peccatum incurratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Ut autem timor converteretur in amorem, occisus est A
 nestus &c. Et post quinquaginta dies, venit Spiritus
 sanctus iam in plenitudine amoris, non in pena
 timoris. Et paulo post ut ostenderet, timorem
 esse sine gratia, amorem cum gratia, in ejus-
 dem propositi pertractatione subnectit: Ne
 ergo rei legis fierem, NON ACCEPTA GRATIA,
 & in lege rei tenerentur &c. in pedes huius capitis
 incurrent in legis reatum, missus est Spiritus san-
 ctus, ut amorem faceret & solveret a timore. Timor
 legem non implebat, amor implevit. Timuerunt ho-
 mines, & non impleverunt, & amaverunt & im-
 plexerunt. Quia ut alibi dicit: Homo potest fa-
 cere opus legis per charitatem iustitia, quod non po-
 test per timorem pena: que charitas est gratia novi
 Testamenti, hoc est, effectus gratie novi Testa-
 menti. In his vides apertissime traditum eos
 qui timebant ex lege, non accepisse Spiritum
 sanctum, non accepisse gratiam, & propterea
 non impleverunt legem: neque enim timor le-
 gis, sed amor est gratia, & ideo amor non tim-
 or implet legem. Vnde alibi: Quid prodest
 legem accepisse MINANTEM, id est, incipientem

In Psal. 90. Cant. 2.

Quel. 15. in Deuter.

Serm. 12. de verb. Apost. cap. 1.

fuis minis timorem, & non adhaerentem, ut sub
 illa essentis rei ante gratiam? Frustra lex minatur,
 ubi iniquitas dominatur. Et in alio Sermone: Si
 vis ergo evadere legem MINANTEM, seu minis
 terrentem, ad Spiritum suum vivificantem, hoc est,
 ad gratiam qua timor legis caret: quia ut sta-
 tim de eadem lege prohibente minanteque di-
 xerat: VBI GRATIA NON ERAT AUXIT PRO-
 hibitio desiderium. Et in Epistola centesima
 quadragesima-quarta: Tantum quisque pecca-
 eum odit quantum iustitiam diligit: quod non potest
 lege TERRENTE per litteram, sed Spiritu servante
 per gratiam. Sed quid isti veritati afferende mul-
 tis immoret? Quicquid superius de lege dixi-
 mus, quod adiutorium legis non sit gratia, hoc
 simul probat, terrorem ac timorem legis non
 esse gratiam, & quod ex tali timore operamur,
 non esse opus gratia, sed potius ad gratiam
 adipiscendam viam sternere. Nam legis ad-
 iutorium in eo proprie situm est, quod mi-
 nando terrendoque instar Pædagogum parvu-
 los ad gratiam ducit.

Serm. 3. cap. 1.

Epistola

Psal. 111. 2. grat. Clonje. Salvat. 11. & sup. item de grat. sup. finem. 14. lib. 2.

C A P V T XXVII.

Ex puro timore pœnæ non potest ita fugi peccatum, ut nul- lum aliunde peccatum incurrat.

CUM igitur huiusmodi sit pœnæ timor, merito quaeripotest, utrum ex timore pœnæ vere aliquis fugere possit ac detestari peccatum, ita ut dum peccatum timendo cavet, nullo peccato, sive externo sive interno maculetur. Cujus difficultatis veritas, ut planius pleniusque percipiatur, duo hic supponi volumus; primum de homine sermonem esse, qui jam tenetur peccandi delectatione & voluntate, sed per pœnarum timorem inde revocandus est. Si enim aliunde peccare nolit, nihil est quod ibi timor pœnarum advocetur aut agat. Alterum nullo proforsus alio motivo, quam timoris pœnæ ab eo peccatum fugi. Si enim id ex alio capite adverteretur, jam vis timoris percipi nequit, & extra hypothesin nostræ limites egredimur; non enim timore, sed alia ex causa peccatum declinabitur. Doctores igitur Scholastici plerique docent, omnino nos posse, in aliquo actu ex solo timore pœnæ omne peccatum fugere ac detestari, ita videlicet ut intentio vitandi pœnæ, fugam omnis peccati ac detestationem velut medium assumat. Quam etiam tanquam attritionem ex timore pœnæ conceptam dispositionem idoneam esse volunt, cui cum Sacramento penitentia, peccatorum remissio & iustificatio tribuatur, prout Concilium Tridentinum videtur tradere.

Sed si secundum divi Augustini principia de ista difficultate sentire volumus, omnino statuendum est, impossibile esse, ut ille qui in peccandi proposito constitutus est, solâ pœnæ formidine ita mutet voluntatem; peccatum-

que detestetur, ut non peccet. Docet hoc divus Augustinus, & ab initio susceptæ fidei usque ad extremum vitæ tanta docuit constantia, quanta quicquam in universis operibus suis. Nunquam enim videtur dubitasse, quia in illo qui timere solo coëret manus, ne malum faciat, malefaciendi tamen voluntas qua sit reus viget, qua tunc in opere quoque sese proderet si pœna comminata tolleretur. Hoc enim apertissime docet in libro de Spiritu & littera: Vnde illis (Iudæis) lex iram operabatur abundante peccato quod ab scientibus perpetrabatur. Quia & quicumque faciebant quod lex iubebat, non adjuvant e Spiritu gratia, TIMORE PœNÆ FACIEBANT, non amore iustitia; ac PER HOC CORAM DEO NON ERAT IN VOLUNTATE, quod coram hominibus apparebat in opere: potiusque ex illo REI TENEBANTUR, quod eos noverat male si fieri posset impune, committere. Et in eodem loco iterum: Nec audiunt quod legunt: Quia non iustificabitur ex lege omnis caro coram Deo. Potest enim fieri coram hominibus, NON AVTEM CORAM ILLO QUI CORDIS IPSIVS ET INTIMÆ VOLUNTATIS INSPECTOR EST, ubi videt etiam si aliud faciat, qui legem timet, quod tamen mallet facere si liceret. Et inferius in eodem libro: Ex hac promissione, hoc est, Dei beneficio ipsa lex impletur, sine qua promissione PRÆVARICATORES FACIT, vel usque ad effectum mali operis, si etiam reopagula timori concupiscentia flamma transcendit, vel certe IN SOLA VOLUNTATE, si timor pœnæ suavitatem libidinis vicerit. Et iterum circa finem istius libri: Quoniam & illi qui timore pœnæ iustitiam suam facere conantur, & ideo non faciunt iustitiam

Lib. de Spir. & lib. 10.

Lib. de Sp. & lib. 19.

ibid. cap. 10.

iusitiam Dei, quia charitas eam facit, qua non libet nisi quod licet; non timor qui cogitur in opere habere quod licet, cum aliud habeat in voluntate, quia mallet si fieri posset licere, quod non licet. Et illi ergo credunt Deo. Nam si omnino non crederent, nec penam legi utique formidarent. Et in fine istius libri docet, etiam in homine ipso iusto contingere, ut si aliquod solo poenae formidine peccatum veniale viter, venialiter peccet, si videlicet in ipso corde aliquid ita cogitur, ut mallet licitum (quod omni timenti proprium est) quod male delectat, & per preceptum sciri illicitum: Etiam ista quippe consensus est ad peccatum, quod utique fieret, nisi poena terreret. Et in libro de Natura & gratia idem exprimit exactissime: Sub lege est qui timore supplicij quod lex minatur; non amore iustitiae se fecit abstinere ab opere peccati, non dum liber nec alienus a voluntate peccandi in ipsa enim voluntate reus est, quia mallet si fieri posset, non esse quod timeat, ut libere faciat quod occulte desiderat. Et in libro primo ad Bonifacium non minus luculenter de ipso sancto Paulo tradit, eum antequam Christo crederet, cum iam etiam in lege versari sine querela videretur, fuisse tamen praevanicatorem legis: Nec movet quod ad Philippenses scripsit, secundum iustitiam qua in lege est, quod servum sine querela potuit esse in affectionibus pravus praevanicator legis, & tamen confissa opera legis implere, vel timore hominum vel ipsius Dei; sed poenae formidine, non dilectione et delectatione iustitiae. Aliud est enim voluntate bene facienda bene facere, aliud autem ad male faciendum se voluntate inclinare, ut etiam faceret si hoc posset impune permitti. Nam sic profecto in ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. Et in libro secundo ad eundem Bonifacium: Quando autem timore poenae, non amore iustitiae sit bonum, nondum bene sit bonum; nec fit in corde quod fieri videtur in opere, quando mallet homo non facere, si posset impune. Et iterum libro tertio ad Bonifacium hoc ipsum afferantissime tradit: Illi etiam qui quocumque ibi erant, sola qua ibi deus pollicetur terrena promissa sectantes, & quid pro novo Testamento ea ipsa significarent ignorant, eorum ad discendum amore, & amittendo

rum timore Dei praecepta servabant, imo non servabant, sed sibi servare videbantur. Neque enim fides in eis per dilectionem operabatur, sed terrena cupiditas, metusque carnalis. Sic autem praecepta quae facit, procul dubio invitus facit, ac per hoc in animo non facit, mavult enim omnino in animo non facere, si secundum ea quae cupit et metuit permittatur impune. Ac per hoc in ipsa voluntate intus reus est, ubi ipse qui praecipit inspicit Deus. Et in Epistola centesima quadragesima quarta ad Anastasium: Inaniter autem putat victorem se esse peccati, qui poena timore non peccat; quia etsi non impletur foris negotium male cupiditatis, id est, male voluntatis, ipsa tamen mala cupiditas intus est hostis. Et quis coram Deo innocens invenitur, qui vult fieri quod vetatur, si subtrahas quod timeatur? Ac per hoc in ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia impune non potest. Et in Psalmum septuagesimum septimum, hoc ipsum uberius agit: Poterat putari lex operum quasi sufficere ad iustificacionem, cum ea quae praecipuntur foris fecerint ab eis hominibus qui mallet non praecipere, quae non ex corde faciunt, & tamen faciunt, ac per hoc quasi videntur ambulare in lege Dei, sed nolunt ambulare; non enim ex corde faciunt. Ex corde autem nullo modo fieri potest, quod formidine sit poena, non dilectione iustitiae. Nam quantum attinet ad facta quae foris fecerint, & qui timeant poenam, & qui amant iustitiam non furantur: & ideo pares sunt manu, dispares corde, pares opere, dispares voluntate. Et Concione vigesima quinta in Psalmum centesimum decimum octavum, ad illa Davidis verba: Confite timore tuo carnes meas, a iudicij enim tuo timui, ita loquitur: Timor iste quo non amatur iustitia sed timeatur poena servilis est, quia carnalis est, & ideo non crucifigit carnem. Vivit enim peccandi voluntas, quae tunc apparet in opere quando speratur impunitas. Cum vero poena creditur secutura, latentius vivit, vivit tamen. Mallet enim licere & dolere non licere, quod lex vetat; quia non spiritaliter delectatur eius bono, sed carnaliter malum metat quod minatur. Plura non addo quia ista est doctrina eius perpetua; & ex tot adductis testimoniis, undique libri consonantibus plenissime percipitur, constantissime veritatis dogma indicari ac teneri ac tradi ab Augustino, quod voluntate reus sit, quantumcunque aliquis ex timore peccatum declinare videatur.

CAPUT XXVIII.

Ne quidem ex timore gehennae.

NE QUI responderi hic potest, loqui for. illis Augustinum de timore poenarum temporalium, non autem de gehennae divinique iudicij metu, eo quod ille tantum externum factum comprimat, iste voluntatem etiam peccandi, quae

non minus quam peccatum externum sempiterno est plectenda supplicio. Hoc, inquam, responderi non potest. Nam illa loca quae citavimus, si unus solus excipiat, de natura timoris loquuntur generaliter, ejusque naturam esse declarant, ut sub illo peccandi voluntas